

Språk-, läs- och skrivutvecklingsplan

Dokumentets giltighet och beslut		Dokumentansvar och handläggning	
Dokumentnamn:	Språk-, läs- och skrivutvecklingsplan	Dokumentansvarig:	Förstelärare läs- och skrivutveckling
Gäller för:	Utbildning Tierps kommun	Handläggare:	Marie Misk
Gäller fr o m:	2022-08-01	Dokumenthistorik	
Gäller t o m:	2024-07-31	Reviderad senast:	Klicka här för att ange text.
Fastställd av:	Skolchef	Version:	2022-05-31 1.0
Fastställd:	2022-05-31	Hänvisning:	Klicka här för att ange text.
Dokumentkod:	Klicka här för att ange text.	Ersätter:	Klicka här för att ange text.

SPRÅK-, LÄS- OCH SKRIVUTVECKLINGSPLAN

Inledning

Läs- och skrivförmågan spelar en stor roll för elevers välmående i skolan. Elever som möter hinder i sin läs- och skrivutveckling och inte tidigt får adekvat stöd riskerar inte bara att hamna efter i läs- och skrivutvecklingen, utan också i skolarbetet i stort. Känslan hos eleven av att misslyckas i skolan kan innebära att hen utvecklar en negativ självbild och hamnar i en nedåtgående spiral i sin utveckling.

Bakgrund

I utbildning och i ett alltmer symbol- och kunskapsbaserat samhälle är kraven på en god läs- och skrivförmåga avgörande för den enskildes utveckling och växande, i såväl privatliv som yrkesliv. Tillgång till ett rikt språk och väl fungerande läs- och skrivförmåga är en demokratifråga då dessa är förutsättningar för det livslånga lärandet. (SOU, 2012).

Ett systematiskt kvalitetsarbete ska bedrivas både på den enskilda skolan och på organisationsnivå. Syftet med detta är att säkerställa verksamhetens kvalitet och likvärdighet med utgångspunkt i såväl skollag, läroplan samt utifrån andra skolförfattningar (Skollagen, 2010:800).

En kommungemensam screeningplan ökar förutsättningen till likvärdighet och samsyn både på enskilda skolor och mellan skolor. Den synliggör också elevers olika behov på individ- och gruppnivå. I skolans kompensatoriska uppdrag ingår det att skapa förutsättningar för alla elever att nå målen med utbildningen (Skollagen, 2010:800).

Genom att använda samma slags screeningverktyg i kommunen ges bättre förutsättningar för en ökad likvärdighet, både på den egna skolenheten och i kommunen (Skolverket, 2015).

Genom att screena/kartlägga och dokumentera elevers aktuella förmåga att läsa och skriva följer läraren elevernas utveckling över tid och kan identifiera elever som riskerar att utveckla läs- och skrivsvårigheter/dyslexi. En strukturerad och dokumenterad kunskap om den enskilda eleven underlättar även vid övergångar och skolbyten. Med en noggrann analys på såväl grupp-, skol-, och kommunnivå ökar möjligheten att genom kollegialt lärande öka kvalitén och likvärdigheten på läs- och skrivundervisningen (Skolverket, 2015).

Syfte

Syfte med planen är att vara ett stöd i pedagogernas arbete med att främja alla elevers språk-, läs- och skrivutveckling. Den ska bland annat stärka förutsättningarna för ökad måluppfyllelse och ligga till grund för eventuell förändringsarbete i undervisningen. Genom att screena/kartlägga, upptäcka och ge tidiga insatser säkras varje elevs språk- läs- och skrivutveckling. Planen ska även

säkerställa likvärdighet och kvalitet i kommunens språk-, läs- och skrivundervisning.

Omfattning

Språk-, läs- och skrivutvecklingsplanen omfattar grund- och gymnasieskolan i Tierps kommun.

Vår vision

Att varje elev ska utveckla en trygghet och tilltro till sin språkliga förmåga för att efter genomgången grundskola vara väl förberedd för fortsatta studier och yrkesliv och därmed kunna vara en del av ett demokratiskt samhälle. Alla elever ska utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar även främja likvärdighet mellan kommunens skolor.

Vad är screening/kartläggning?

Med screening/kartläggning menas att tester används och genomförs på grupp- och individnivå. För att en tillförlitlig screening ska kunna genomföras är det viktigt att testen är normerade, reliabla och har validitet. Det är viktigt att komma ihåg att testresultat är färskvara och att de endast visar en del av helhetsbilden av de förmågor som testats. Resultaten ger pedagogen en översiktlig och allmän bild av färdigheter på grupp- och individnivå, med avseende på det testet mäter. Pedagogen kan även se mönster över tid, på båda nivåerna.

Analys

Resultaten från screeningen/kartläggningen ska efter en grundlig analys av klassläraren/ämnesläraren tillsammans med specialpedagog/speciallärare, ligga till grund för planering och utveckling av läs- och skrivundervisningen. Screening/kartläggning är ett verktyg för ökad insikt om hur undervisningen kan utformas. Målsättningen är att kunna följa elevernas läsutveckling på individ-, grupp-, och organisationsnivå under hela grundskoletiden. Planen lyfter evidensbaserade strategier för framgångsrik läs- och skrivundervisning som gynnar elevers läs- och skrivutveckling.

Genomförande

Förskoleklass			
Förmåga	Material	När och vem?	Uppföljning
Bokstavskunskap	Skolverket: Hitta språket	Vid terminsstart av klasslärare	Återkopplas till specialpedagog/ speciallärare senast v.44
Språkutveckling	Observation av språk	VT av klasslärare	Resultat återkopplas till specialpedagog/ speciallärare

Åk 1			
Moment	Material	När och vem?	Uppföljning
Alfabetisk avkodning	Skolverkets bedömningsstöd	Klasslärare innan v.44	Återkopplas till specialpedagog/ speciallärare
Kopiering	Höstproven (kopiering)	Vid skolstart av klasslärare.	Låga resultat ska återkopplas till specialpedagog/ speciallärare

Åk 2			
Moment	Material	När och vem?	Uppföljning
Läsförståelse och skrivning	Skolverkets bedömningsstöd	Klasslärare HT & VT	Återkopplas till specialpedagog/ speciallärare
Bokstavskännet, fonologisk medvetenhet, avkodning, ordförråd, hör- och läsförståelse	Legilexi	Klasslärare vid två tillfällen (höst, vinter) Vid låga resultat en tredje omgång under våren.	Klasslärare tillsammans med specialpedagog/ speciallärare

Åk 3			
Moment	Material	När och vem?	Uppföljning
Bokstavskännet, fonologisk medvetenhet, avkodning, ordförråd, hör- och läsförståelse	Legilexi	Klasslärare vid två tillfällen (höst, vinter) Vid låga resultat en tredje omgång under våren.	Klasslärare tillsammans med specialpedagog/ speciallärare
Språk- läs- och skrivförmåga	NP	Klasslärare	Efter analys kan resultatet behöva lämnas över till åk 4.

Sidbrytning

Åk 4			
Moment	Material	När och vem?	Uppföljning
Avkodning	H4/Bravkod	HT av specialpedagog/ speciallärare	Återkoppling till klasslärare med eventuella insatser
Grundläggande färdigheter i sv, ma och en.	Kartläggaren	Genomförs i klassen fram till oktober och under april.	Utifrån resultatet insatser på gruppnivå.

Åk 5			
Moment	Material	När och vem?	Uppföljning
Ord, läsförståelse och stavning	LÄST / DLS	Klasslärare HT	Återkopplas till specialpedagog/ speciallärare
Grundläggande färdigheter i sv, ma och en.	Kartläggaren	Genomförs i klassen fram till oktober och under april.	Utifrån resultatet insatser på gruppnivå.

Åk 6			
Moment	Material	När och vem?	Uppföljning
Språk- läs- och skrivförmåga	NP	Klasslärare	Efter analys kan resultatet behöva lämnas över till åk 7.
Grundläggande färdigheter i sv, ma och en.	Kartläggaren	Genomförs i klassen fram till oktober och under april.	Utifrån resultatet insatser på gruppnivå.

Sidbrytning

Åk 7			
Moment	Material	När och vem?	Uppföljning
Avkodning	H4/Bravkod	HT specialpedagog/ speciallärare	Återkoppling till ansvarig ämneslärare
Grundläggande färdigheter i sv, ma och en.	Kartläggaren	Genomförs i klassen fram till oktober och under april.	Utifrån resultatet insatser på gruppnivå.

Åk 8			
Moment	Material	När och vem?	Uppföljning
Grundläggande färdigheter i sv, ma och en.	Kartläggaren	Genomförs i klassen fram till oktober och under april.	Utifrån resultatet insatser på gruppnivå.

Åk 9			
Moment	Material	När och vem?	Uppföljning
Grundläggande färdigheter i sv, ma och en.	Kartläggaren	Genomförs i klassen fram till oktober och under april.	Utifrån resultatet insatser på gruppnivå.
Språk- läs- och skrivförmåga	NP	Ämneslärare	Efter analys kan resultat behöva lämnas över till gymnasiet.

Gymnasiet åk 1			
Moment	Material	När och vem?	Uppföljning
Språk- läs- och skrivförmåga	DLS	Ämneslärare vid terminsstart	Återkopplas till specialpedagog/ speciallärare
Språk- läs- och skrivförmåga	NP	Ämneslärare	Återkopplas till specialpedagog/ speciallärare

Förslag på vidare kartläggning och kompletterande tester för de elever som inte uppnått adekvat läs- och skrivförmåga.

- Fonologia
- Bravkod
- Lexia/Provia
- Testbatteriet
- Bedömningsmaterial för skolordförråd: Språkens hus

Tips

- Bornholmsmodellen
- Nya språket lyfter!
- Bygga svenska (nyanlända)
- DLS
- Läskedjor-2 Jacobsson: Ordigenkänning eller ordavkodningsförmåga, för åk 1–9 och åk 1 gy: Tecken – Ord – Meningskedjor
- Vilket låter rätt/Vilket är rätt – Olofsson: Ordavkodning (mätning av fonologisk och ortografisk ordavkodningsförmåga) från åk 4.
- Havsäventyret (Plugga med bilder)

Referenser

Skollagen 2010:800

Skolverket. (2015). *Systematiskt kvalitetsarbete - för skolväsendet*.
<https://www.skolverket.se/getFile?file=2901>

Statens offentliga handlingar (2012). *Läsandets kultur (2012:65)*. Stockholm, finansdepartementet.